

УДК 811.111'373.7:340

DOI <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2025-41.14>

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ ДИСКУРСІ

Тетяна І. Мись

старший викладач кафедри іноземних мов юридичного інституту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна
e-mail: tatyanamys@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-7582-8214>

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено розгляду особливостей вживання англійських фразеологізмів у юридичній галузі, зокрема їхній ролі у побудові професійного мовлення та правового спілкування. Аналізується функціонування окремих фразеологічних одиниць, що активно використовуються в юридичному дискурсі, їхня семантична стійкість, варіативність і контекстуальні особливості. Звертається увага на експресивне забарвлення деяких зворотів, яке попри формалізовану природу юридичної англійської мови відіграє важливу роль у посиленні аргументації, вираженні правової оцінки та встановленні прагматичного впливу на адресата. У процесі дослідження використано метод лінгвістичного опису фразеологічних одиниць, що передбачає звернення до методів спостереження, інтерпретації, узагальнення, а також аналіз словникових джерел, контекстуальний, структурно-семантичний та компонентний аналіз. Для розкриття функціонального навантаження фразеологізмів у правовому спілкуванні застосовано метод функціонально-дискурсивного аналізу, який дає змогу встановити комунікативну цінність цих одиниць у реальному мовному середовищі. У результаті дослідження доведено, що англосаксонські юридичні фразеологізми не лише слугують інструментом професійної комунікації, а й репрезентують ментальні, культурні та історичні особливості англосаксонської правової традиції. Вони виконують роль посередника між учасниками юридичного дискурсу, сприяють точному вираженню юридичних понять і сенсів. Фразеологічні одиниці становлять невід'ємну складову правничого мовлення, а отже являють

цінний об'єкт для подальших досліджень у межах дискурсивного, когнітивного, семантичного й прагматичного підходів. На особливу увагу заслуговує також вивчення територіально-історичної варіативності фразеологізмів, яка відображає глибинні лінгвокультурологічні процеси в англомовному юридичному просторі.

Ключові слова: фразеологізми, фразеологічні одиниці, іноземна мова, галузь вживання.

Вступ. Фразеологізми — важлива частина багатьох юридичних текстів, наприклад, судових рішень. Англійські фразеологізми в юридичному дискурсі відіграють дуже важливу роль: вони позначають правові поняття, несуть інформацію культурно-правового змісту, істотно впливають на одержувача інформації. Вивчення фразеологізмів у цій галузі сприяє більш глибокому взаєморозумінню представників різних культур і носіїв різних мов. Фразеологізми — мовні посередники між представниками різних культур. **Матеріалом** дослідження слугують фразеологізми, відібрані з англомовного корпусу. Мова юридичного дискурсу досить своєрідна, і використання у ній фразеологічних одиниць визначається як лінгвістичними, так й екстралінгвістичними чинниками. Залежно від типу тексту та його стилістичного забарвлення фразеологізми виконують різні функції та несуть різне смислове навантаження.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз деяких фразеологізмів, які вживаються в юридичному дискурсі. Домінантні властивості юридичного дискурсу це інтерконтекстуальність, інституційність і перформативність. Юридичній мові властива формалізація, пов'язана із суворим дотриманням мовних форм і стандартів стилю. Тут потрібно виділити широке використання стійких мовних штампів і трафаретів, уніфікацію виразів у подібних ситуаціях і відсутність художніх засобів мови. На даному етапі завданням є довести наявність експресивного забарвлення у формалізованій юридичній англійській мові. Значимість дослідження полягає у вивченні функціонування фразеологічних одиниць, що використовуються у мові юриспруденції, їхньої стійкості та варіативності.

У сучасному англомовному юридичному дискурсі фразеологізми слугують важливим елементом терміносистеми, забезпечуючи її експресивність, точність і лаконічність. **Актуальність** теми зумовлена зростанням ролі англійської мови як мови міжнародного права, що вимагає глибшого осмислення особливостей фразеологічних конструкцій, які формують правове мислення та впливають на інтерпретацію нормативно-правових текстів. Аналіз таких одиниць сприяє кращому розумінню англомовного юридичного дискурсу, вдосконаленню фахового перекладу, а також розвитку міжмовної юридичної комунікації, зокрема в умовах адаптації українського законодавства до європейських стандартів.

Матеріал і методи дослідження. У процесі дослідження ми використали досвід попередників, викладений у методологічних і наукових статтях, дотичних до теми студії (пор., зокрема, Ророва, Krasniuk 2022). Було проаналізовано: а) вітчизняні двомовні та тлумачні словники різних видавництв, наприклад, сучасний українсько-англійський юридичний словник І. І. Борисенко, В. В. Саєнко, Н. М. Конончук, Т. І. Конончук (Борисенко, Саєнко, Конончук, Конончук: 2019), англо-український фразеологічний словник К. Т. Баранцева (Баранцев 2005); б) словники закордонного видавництва, зокрема, Merriam-Webster dictionary, Thesaurus of English Words and Phrases by Roget P. M., Legal Dictionary by Wangdi R., Dictionary of American Idioms by Boatner M. T. Крім того, ми аналізували статті таких авторів як Ibrahim Bashir, Kamariah Yunus і Aliyu Abdullahi (Ibrahim, Yunus, Abdullahi: 2018), які вивчали підходи до вивчення юридичних фразеологізмів. Ми також зверталися до досвіду таких науковців як Huertas Barros E. та Buendna Castro M (Huertas Barros, Buendna Castro 2017), які аналізували фразеологічні одиниці в юридичному перекладі.

Методи. У студії використано *описовий метод* для фіксації та характеристики фразеологічних конструкцій у юридичному дискурсі, *метод компонентного аналізу* для визначення структури та семантичного наповнення фразеологізмів, *контекстуальний метод* для встановлення значення фразеологічних одиниць у конкретному юридичному контексті, *метод*

класифікації та інтерпретації для узагальнення виявлених мовних явищ, а також *структурно-семантичний аналіз* для розкриття взаємозв'язку між формою і змістом фразеологічних конструкцій.

Результати дослідження. Юридичний дискурс є специфічним для кожної країни і складається у процесі взаємодії держави та правової системи у ході історичного розвитку. Національна мова англійського права характеризується терміном *legalese*, що відображає особливий стиль правової мови. Правова термінологія належить до інституційних підсистем мови, які активно взаємодіють із літературною мовою. Значне місце у такому дискурсі посідають фразеологізми. При цьому вони широко використовуються й у нормативних юридичних документах, наприклад: “to commit a crime” – «вчинити злочин», “to draw up a contract” – «укласти контракт», “to apply to the court” – «звернутися до суду» та ін. Фразеологізми в мові юриспруденції – це особлива група, яка реалізує спектр спеціальних концептів професійної правової сфери англomовних країн.

За походженням юридичні фразеологізми можна поділити на кілька груп (див. таблицю 1).

Слід зазначити, що такі фразеологізми несуть у собі риси традицій ангlosаксонської юридичної системи, які показує правові, історичні та культурні риси англійської культури (Barros, Castro 2017: 42). Часто такі фразеологізми асоціюються із монархією, соціальною ієрархією суспільства. Культурний компонент виразу може бути і територіальним, наприклад, в американській правовій терміносистемі існує “Organic Act” – ‘закон про утворення нової території або про перетворення території на штат’. В англійській терміносистемі існують “a Queen’s counsel” – ‘королівський адвокат’ (призначається урядом), “Courtesy of England” – ‘право вдівця (за наявності дітей) на довічне володіння майном померлої дружини’.

Ще одним важливим аспектом розвитку ангlosаксонської правової культури є питання впливу римського права. Існує думка про те, що включення кельтської Британії в орбіту римського світу з дуже розвиненою системою законодавства

Таблиця 1

Походження юридичних фразеологізмів

Походження	Приклади
Терміни латинського та грецького походження, що за звичай зберігають оригінальну форму	“punish” – ‘карати, нести покарання’, “Caesar’s wife” – ‘особа поза підозрою’, “the unwritten law” – ‘неписаний закон’, “in fragrant delict” – ‘на місці злочину’ (Biel 2014: 182). “fee simple” – ‘вільне володіння’ “contract” – ‘договір’ (у римському праві значення трохи інше, це не будь-який договір); “bona fide” – ‘сумлінно’ “veto” – ‘право вето’ (блокування прийняття рішення); “quorum” – ‘коло осіб, присутність яких є достатньою для прийняття рішення’
Фразеологізми, запозичені в ході свого історичного розвитку з різних мов	“forlorn hope” – ‘безнадійна справа’ (з гол. <i>Verloren hoop</i> – ‘загін, який приречений на загибель’), “a knight of industry” – ‘шахрай’ (із фр. <i>Chevalier d’industrie</i>), “the freedom of the rule” (з шотл. <i>Saorsa na riaghailt</i>) – ‘право виступати в англійських судах’
Фразеологізми питомо англійського походження	“Fools rush in where angels fear to tread” – «Дурням закон не писаний», “to put smb. in the cart” – «поставити когось у скрутне становище», “to take silk” – «стати королівським адвокатом» (Biel 2014: 190).

не призвело до внесення великої кількості латинських запозичень до валлійської юридичної термінології. Такі терміни, як *суд*, *суддя*, *позов*, *переслідування*, *покарання*, *порука*, *кредитор*, *боржник*, *адвокат*, *доказ*, *вирок* і т.д., були запозичені в мову англійського закону із франко-нормандського. Однак ці поняття представлені у валлійській та ірландській мовах споконвічними термінами.

Частотність вживання фразеологізмів у юридичній англійській залежить передусім від виду юридичної практики та стилістичного забарвлення. Частотність вживання фразеологізмів у юридичному дискурсі можна пояснити тим, що

вони закріпилися у свідомості носіїв як елементарні комунікативні одиниці (Bashir, Yunus, Abdullahi 2018: 53). При цьому фразеологізми відображають ставлення того, хто говорить, до змісту мови. Для мови закону, нормативної документації властиве вживання фразеологізмів, що мають конкретне термінологічне значення, тобто такі фразеологізми позначають поняття та об'єкти юридичної діяльності, наприклад: “presumption of innocence” – «презумпція невинності», “to cause a damage” – «завдати шкоди», “to give evidence” – «давати свідчення».

Фразеологізми правової сфери в англійській можна розділити на такі групи (див. таблицю 2).

Попри те, що мова права належить до офіційно-ділового стилю, фразеологічні одиниці юридичного дискурсу характеризуються емоційною забарвленістю. При цьому важливо підкреслити, що образність і виразність фразеологізмів юридичного дискурсу не завжди виявляються в розмовній мові. Стилiстичне забарвлення фразеологізмів права можна спостерігати на прикладі співвідносних із ними жаргонізмів та історизмів (див. таблицю 3).

Варто звернути увагу на те, що частина фразеологізмів юридичного дискурсу у своїй структурі містить власні імена: це імена відомих адвокатів, юристів, пор.: “Richard Roe” – ‘уявний відповідач у судовому процесі’, “John Doe” – ‘уявний позивач у судовому процесі’ (Merriam Webster 1993: 334).

Незважаючи на практичну орієнтованість юридичного дискурсу фразеологічні одиниці становлять його невіддільну частину. Проте вони не завжди однозначно перекладаються і тлумачаться, що спричинено наявністю культурного компонента. Юридична фразеологія є сукупністю слів і словосполучень, які відображають, з одного боку, правові поняття, з другого – унікальні правові явища, властиві певним правовим культурам. Вивчення культурного компоненту юридичної фразеології, а також дослідження її семантики може сприяти вирішенню правових колізій, спричинених неоднозначним тлумаченням їхнього змісту. Мова права є відображенням правової свідомості суспільства, тих процесів, які формують як професійну мовну картину світу

Таблиця 2

Види юридичних фразеологізмів

Вид	Приклад
Загальновживані фразеологічні одиниці (Barros Castro 2017: 52), які трапляються як у звичайних текстах, так і в текстах юридичного змісту	“to dismiss an application” – «відхилити скаргу», “a black tie event” – «ділова зустріч», “costs and expenses” – «судові витрати» (Wangdi 2007: 89) “dark horse” – «темна конячка (підозріла особа)», “see the red light” – «підозрювати небезпеку», “be in the red” – «працювати зі збитками, влізти в борги»
Специфічні юридичні фразеологізми, що утворилися шляхом переосмислення загальновживаних фразеологізмів	“exhaust domestic remedies” – «вичерпати внутрішні засоби захисту», “to exercise all the powers” – «здійснювати всі повноваження», “the bar and the bench” – «адвокати та судді».
Ідіоми, прислів'я та приказки, афоризми, в основу яких покладено поняття «закон» та «злочин»	“crime doesn't pay” – «злочин не має виправдання» (Boatner 1981: 198), “the arm of justice” – «сила закону», “necessity has no law” – «потреба не знає законів», “law-makers should not be law-breakers” – «законодавці не повинні самі порушувати закон», “a law unto (oneself)” – «той, хто робить все, що заманеться, нехтуючи правилами та приписами», “Murphy's law” – «якщо щось може піти не так, це станеться» (Ammer 1997: 697) “law and order” – «закон і порядок» (Ammer 1997: 601) “hard cases make bad laws” – «важкі справи породжують погані закони» (Farlex Dictionary of Idioms 2015: 1699) “law of the jungle” – «закон джунглів» (Farlex Dictionary of Idioms 2015: 1878) “new lords, new laws” – «нові лорди, нові закони» (Farlex Dictionary of Idioms 2015: 2005) “one law for the rich and another for the poor” – «один закон для багатих, інший для бідних» (Farlex Dictionary of Idioms 2015: 2088) “the law of the Medes and Persians” – «право мідян і персів» (Farlex Dictionary of Idioms 2015: 1880) “self-preservation is the first law of nature” – «самозбереження це перший закон природи» (Farlex Dictionary of Idioms 2015: 2266)

Таблиця 3

Стилістичне забарвлення юридичних фразеологізмів

Вид	Приклади
Розмовні вирази	“limb of the law” – «охоронець порядку», “the lightfingered gentry” – «кишенькові злодії» (Баранцев 2005: 609)
Жаргонізми	“rap sheet” – «досьє злочинця», “to crack a crib” – «здійснити крадіжку зі взломом» “plead the baby act” – «виправдовувати свої вчинки молодістю, недосвідченістю»
Застарілі вирази та історизми	“the wager of battle” – «Суд Божий» (Баранцев 2005: 987) “blue blood” – «блакитна кров», “mosstrooper” – «розбійник, правопорушник» (на кордоні із Шотландією у XVII столітті)
Метафоризми та метафоричні переноси	“to take the benefit of the bankruptcy laws” – «оголосити себе банкрутом», “benefit of the doubt” – «презумпція невинності» (Баранцев 2005: 103)
Технічно формальні терміни	“released without charge and on bail” – «звільнений під заставу без пред’явлення обвинувачення», “under contract and prior to expiration” – «за контрактом і до закінчення терміну його дії» (Баранцев 2005: 798)

юриста, так і правову мовну картину світу. Право є регулятором суспільних відносин, і правова культура як частина загальнонаціональної культури відображає ті правові культурні концепти, які існують у свідомості цього суспільства.

Дослідники теорії держави і права пишуть про правову культуру як систему цінностей, відносячи до неї правові погляди, норми, інститути. І мова, і право – абстрактні системи, що існують на певній території, функціонують у певному суспільстві та відображають культуру й історію цього суспільства. Таким чином, можна говорити про мовно-правове співтовариство, яке є спільністю людей, що говорять однією мовою, мають однакові правові цінності та проживають в рамках однієї територіальної общини. Правові поняття

співвідносяться з юридичними фразеологізмами та відображають як єдині правові цінності, так і різні уявлення про право. Наприклад, український термін *право* позначав божественне право, об'єктивну моральну норму, тоді як англійський термін *right* завжди мав вужче значення. Як правило, кожен етнокультурний компонент правової лексики сучасної англійської мови поєднує значний пласт знань енциклопедичного характеру, що концентрує політичні, історичні, економічні, культурологічні та інші національні особливості правової культури цього суспільства. Інформація, вміщена в таких одиницях, може стати ключем до розуміння англосаксонської культури.

У роботі юриста особливе значення має здатність оцінювати, описувати дії чи бездіяльність учасників процесу, передавати особливості сприйняття учасниками самого процесу, описувати їхній емоційний стан. Під час судових засідань, під час розслідування, а також при розгляді справ використовуються велика кількість стійких виразів, наприклад, “contempt of court” – ‘неповага до суду, образа суду’, “issue of law” – ‘розбіжність, суперечність щодо правильності застосування закону’, “amis carriage of justice” – ‘судова помилка, неправильність у здійсненні правосуддя’ (Татаровська 2008: 92).

З наведених вище прикладів видно, що багато фразеологізмів у юридичній лексиці англійської мови неоднозначні, неточні і залежать від історико-територіального та мовно-культурного контексту. Фразеологічні одиниці в англійській юридичній лексиці неоднорідні як за структурно-семантичними, так і за культурологічними характеристиками. Багато фразеологізмів позначають правові реалії, що відображають культурну специфіку та особливості правової системи, більша їх частина відрізняється яскравим емоційним забарвленням, образністю, експресивністю, має стилістичне забарвлення.

Висновки. Фразеологічні одиниці в юридичному дискурсі англійської мови відображають культурні традиції, історію, ставлення до закону представників англосаксонської культури. Окрім того, в юридичному дискурсі фразеологізми виконують функцію посередника між тими, хто веде діалог. Фразеологізми становлять невіддільну частину юридичного дискурсу і являють об'єкт подальшого вивчення з погляду дискурсивного, когнітивного, семантичного та прагматичного

підходів. Подальше вивчення фразеологізмів юридичного дискурсу цікаве з погляду покращення взаєморозуміння між співрозмовниками з різних культурних і правових систем. Вивчення територіально-історичної варіантності фразеологізмів є результатом мовно-правових процесів і може по праву посісти своє місце у лінгвокультурологічних дослідженнях.

У результаті дослідження встановлено, що фразеологічні конструкції в англійському юридичному дискурсі відіграють суттєву роль у вираженні правових понять, норм і процедур. Вони мають сталу структуру, тісно пов'язану з контекстом, та відзначаються високим ступенем семантичної злитості. Найчастіше такі одиниці використовуються для посилення категоричності, точності та формалізації висловлювань у правових документах. У студії класифіковано основні типи фразеологізмів за структурно-семантичними критеріями, а також проаналізовано їхню функціональну роль у юридичному контексті. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі специфіки перекладу фразеологічних конструкцій та зіставленні англomовного й українського юридичних дискурсів у цьому аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

Баранцев К. Т. Англо-український фразеологічний словник. 2-ге вид., випр. Київ : Знання, 2005. 670 с.

Борисенко І. І., Саєнко В. В., Конончук Н. М., Конончук Т. І. Сучасний українсько-англійський юридичний словник. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 544 с.

Татаровська О. Ідіоми з негативною полярністю в сучасній англійській мові. *Вісник Львівського університету імені Івана Франка. Серія «Іноземні мови»*. 2008. Вип. 15. С. 87–96.

Ammer C. *American Heritage Dictionary of Idioms*. Houghton Mifflin Harcourt, 1997. 512 p.

Biel L. Phraseology in legal translation: A corpus-based analysis of textual mapping in EU law. *The Ashgate Handbook of Legal Translation* [Edited by Le Cheng, King Kui Sin and Anne Wagner], 2014. P. 177–192.

Boatner M. T. *Dictionary of American Idioms*. Barron's Educational Series, 1981. 406 p.

Farlex Dictionary of Idioms. Farlex, Inc., 2015. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com> (дата звернення: 07.05.2025).

Ibrahim B., Yunus K., Abdullahi A. A corpus-based approach to studies in legal phraseology: An overview. *International Journal of English Linguistics*. 2018. Vol. 8, No. 7. P. 50–58.

Huertas Barros E., Buendía Castro M. Analysing phraseological units in legal translation. *Phraseology in Legal and Institutional Settings*. Routledge, 2017. P. 41–60.

Merriam-Webster's Guide to Business Correspondence. Merriam-Webster, Inc., 1993. 240 p.

Popova O., Krasniuk V. Legal terminology within the paradigm of some aspects related to modern translation studies. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки*. 2022. Вип. 35. P. 115–127.

Wangdi R. Legal Dictionary. Bhutan Law Network / JSW Law Research Paper Series. 2007. No. 18–3.

PHRASEOLOGICAL CONSTRUCTIONS IN ENGLISH LEGAL DISCOURSE

Tetiana I. Mys'

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages of the Law Institute
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Kyiv, Ukraine

e-mail: tatyanamys@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-7582-8214>

SUMMARY

The article examines the features of English phraseological units in the legal sphere of use. It also analyzes the functioning of phraseological units in legal English, their stability and variability. The aim of the study is to analyze some phraseological units used in the field of legal discourse. At this stage, our task is to prove the presence of expressive coloring in formalized legal English. The study used the method of linguistic description of phraseological units, including the methods of observation, interpretation and generalization, as well as methods of analysis of dictionary definitions of phraseological units and methods of structural-semantic, component, contextual analysis. To identify the meaning of phraseological units in legal discourse that is actualized in the process of communication was used the method of functional and discursive analysis. As a result of the study, we came to the conclusion that phraseological units in the legal discourse of the English language reflect cultural traditions, history, and attitudes toward the law among representatives of the Anglo-Saxon culture. In legal discourse, phraseological units perform the function of an intermediary between communicants. Phraseological units are an integral part of legal discourse and represent further study from the point of view of discursive, cognitive, semantic, and pragmatic approaches. Further study of phraseological units of legal discourse is of interest from the point of view of improving mutual understanding between communicants from different cultural and legal systems.

The study of territorial and historical variability of phraseological units is the result of linguo-legal processes and can rightfully take its place among linguocultural studies.

Key words: idioms/phraseologisms, phraseological units, foreign language, field of use.

REFERENCES

- Barantsev K. T. (2005). *Anhlo-ukrainskyi frazeolohichnyi slovnyk* [English-Ukrainian Phraseological Dictionary]. 2nd ed., revised. Kyiv : Znannia.
- Borysenko I. I., Saienko V. V., Kononchuk N. M., Kononchuk T. I. (2019). *Suchasnyi ukrainsko-anhliiskyi yurydychnyi slovnyk* [Modern Ukrainian-English Legal Dictionary]. Kyiv : Yurinkom Inter.
- Tatarovska O. (2008). Idiomy z nehatyvnoiu poliarniistiu v suchasni anhliiskii movi [Idioms with Negative Polarity in Modern English]. *Visnyk Lvivskoho Universytetu imeni Ivana Franka. Seriya "Inozemni movy"* [Bulletin of Ivan Franko Lviv University. Series "Foreign Languages"], Issue 15, pp. 87–96.
- Ammer C. (1997). *American Heritage Dictionary of Idioms*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Biel L. (2014). Phraseology in legal translation: A corpus-based analysis of textual mapping in EU law. *The Ashgate Handbook of Legal Translation* [Edited by Le Cheng, King Kui Sin and Anne Wagner], pp. 177–192.
- Boatner M. T. (1981). *Dictionary of American Idioms*. Barron's Educational Series.
- Farlex Dictionary of Idioms. (2015). Farlex, Inc. <https://idioms.thefreedictionary.com>
- Ibrahim B., Yunus K., Abdullahi A. (2018). A corpus-based approach to studies in legal phraseology: An overview. *International Journal of English Linguistics*, 8(7), pp. 50–58.
- Huertas Barros E., Buendía Castro M. (2017). Analysing phraseological units in legal translation. *Phraseology in Legal and Institutional Settings*. Routledge, pp. 41–60.
- Merriam-Webster (1993). *Merriam-Webster's guide to business correspondence*. Merriam-Webster, Inc.
- Popova O., Krasniuk V. (2022). Legal terminology within the paradigm of some aspects related to modern translation studies. *Scientific Research Issues of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky: Linguistic Sciences*, No. 35, pp. 115–127.
- Wangdi R. (2007). *Legal Dictionary*. Bhutan Law Network / JSW Law Research Paper Series No. 18–3.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2025

Стаття прийнята 08.12.2025

Опубліковано 29.12.2025

